

Laz İsmail TKP'si ve Etik

TURAN ÖZCAN

Redaktör

Yılmaz Akan

Kapak

Yusuf Anar

Mizanpaj

Neşe Siyamoğlu

ISBN: 978-625-7237-25-3

1.Baskı: Temmuz 2021

Bu eserin bütün hakları saklıdır. Kaynak göstererek alıntı yapılabilir. Hiçbir şekilde kopya edilemez, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.

Yazardan Direkt – Türkiye
Yazardan Direkt Elektronik İletişim Tanıtım Paz. ve Tic. Ltd. Şti
Altıntepe mah. İstasyon Yolu sok. No: 3/1
Maltepe / İstanbul
Tel: 0216 3011213
Sertifika No:47456

Baskı ve Cilt
Ege Reklam Basım Sanatları San.Tic. Ltd.Şti
Esatpaşa mah. Ziyapaşa cad. No: 4 Ataşehir / İstanbul
Tel: 0216 470 44 70 Faks:0216 472 84 05
www.egebasim.com.tr
Sertifika No: 45604

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ.....	1
GİRİŞ.....	7
TKP 1922-1955.....	26
Mihri Belli 1940'lerde Türkiyede TKP arıyor.....	29
LAZ İSMAİL TKP'Sİ	
LEİPZİG KONFERANSI: Mayıs 1962.....	41
Fahri Erdiñ Laz İsmail TKP'sine nasıl üye oldu?.....	43
Nazım Hikmet'in Partiden Atılışı.....	48
Bilal Şen'in Laz İsmail TKP'sinden atılışı.....	53
DR. HİKMET KIVILCIMLI'DAN BREJNEV'E MEKTUP.....	68
“1939 Donanma Davası'nın Kurbanı da Muhibir'i de Nazım Hikmet'tir”.....	85
LAZ İSMAİL TKP'SİNİN UÇ KAFADAR'I.....	104
Zeki Baştımar (Yakup Demir).....	104
Aram Pehlivanyan (A.Saydan).....	108
Laz İsmail Bilen(Marat, S. Üstüngel).....	110
LAZ İSMAİL VE TKP'SİNİN DİĞER ÖRGÜTLERE BAKIŞI.....	122
“TKP” LONDRA KANADI VEYA “TKP” İŞÇİ'NİN SESİ VEYA “TKP” LENİNCİ KANAT.....	141
İŞÇİ'NİN SESİ'NDEKİ MUHALEFETİ YÖRÜKOĞLU NASIL VE NEDEN TASFİYE ETTİ?.....	167
LAZ İSMAİL TKP'SİNDE HAYDAR KUTLU YÖNETİMİNDE PARTİ İÇİ TARTIŞMA!.....	177
SONSÖZ.....	208
YARARLANILAN KAYNAKLAR.....	211

*Hiç kendi kendine kaynar mı kazan
Çevre yanın ateş eylemeyince
Yunus Emre*

SUNUŞ

Türkiye sol ve devrimci hareketinde örgüt içinde çeşitli sebeplerle ayrılıklar çıkıp da tartışmalar başladığında üzerinde en büyük hassasiyetle durulan nokta, tartışılan konuların kişilerle ilgili olmaması, eleştirilerin kişilere yönelmemesi oldu. Eğer eleştiri yapılacaksa örgütün ya da yönetimin ideolojisine, politikasına, örgütsel pratiğine yapılması gerektiği vurgulandı her zaman. Kişilere yönelik eleştiriler “meseleyi kişiselleştirmek” sayıldı ve böyle kişisel eleştiriye yönelenler küçümsenerek, çok daha şiddetli eleştiriye maruz kaldılar.

Günümüzde Sovyetler Birliği'nde ve diğer ülkelerde “sosyalist” sistemlerin çökmelerinin sebepleri arasında sosyalist ahlak, sosyalist kültür ile birlikte sosyalist insanın yaratılamaması da sayılıyor.

Elbette ki sosyalist kültür, sosyalist ahlak, sosyalist insanın yaratılması süreci sosyalist devrimden önce ve sosyalist örgütler içinde başlayacaktı. Başlaması gerekiyordu.

Sosyalist insanın örgüt içinde yaratılması, sosyalist kültür ve sosyalist ahlakın örgüt içinde ve örgüt tüyelerinde geliştirilip yerleştirilmesi ise ancak kişilerin eleştirilmesiyle, yani “meselenin

kişiselleştirilmesi”yle mümkün.

Bir insan çok devrimci, çok cefakâr, fedakâr, ömrünü Türkiye devrimine adanmış, bu uğurda işkencelere uğramış ve yıllarca hapis yatmış da olabilir. Ayrıca eli kalem tutar, ağzı söz yapar, “teori”, “ideoloji”, “politika” konularında da kendince bir şeyler üretiyor da olabilir. Ama bu insan aynı zamanda bencil ve bireyciye ya da yalancıya ya da örgüt olanaklarını kişisel ya da ailevi menfaatleri için de kullanmaya eğilimliyse, sosyalist kültür ve ahlak açısından özürlüyse ne olacak?

Sosyalist devrimi hedefleyen bir devrimci örgüte üye olan insan otomatik olarak kültürü ve ahlakıyla sosyalist insan olmuyor. Bu örgütlerin bir görevi de üyeleri olan bu devrimci insanları sosyalist insana dönüştürmek olmalı.

“Meseleyi kişiselleştirmeden” bir insanın –varsa– böylesi kötü özellikleri nasıl ortaya çıkarılacak ve sosyalist, devrimci bir örgütten nasıl tasfiye edilecek?

Türkiye devrimci hareketinin yazılı tarihinde kişilere yönelik eleştiri yok denecek kadar azdır. Türkiye sol, devrimci ve komünist örgütlerinin soyağaçları çizildiğinde, pek çoğunun bölünmeler sonucu ortaya çıktığı görülecektir. Her bölünmeden sonra taraflar ya da örgütlerden tasfiye edilmiş yönetim kadroları ayrılıklarının “teorik”, “ideolojik”, “politik” ve “pratik” sebepleri üzerine yüzlerce sayfalık kitaplar yazdılar, eleştirilerinin kişisel tarafını ise “rezillik”, “ahlaksızlık”, “Bizans oyunları” gibi sözlerle geçiştirdiler.

Ayrılan tarafların hepsinin de yazılı olarak “meseleyi kişiselleştirmemek”te hemfikir olmalarında, bu konudaki Türkiye solu geleneğinin ve “Tercüman’a manşet olmak” korkusunun etkisi elbette ki çok büyüktü. “Tercüman’a manşet olmak”, anti-komünistlere malzeme sağlamak anlamına geliyordu. Ancak yazılı ola-

rak “mesele” kişiselleştirilmezken, fısıltı gazetesiyle sözlü olarak hem de ayrıntısıyla “kişiselleştirildi.” Sözlü “kişiselleştirme”nin abartma, yalan katma, çarpıtma hatta iftira atma ihtimal ve rizikosu çok daha yüksekti. Yazılı bir iddia yıllar sonra bile inkâr edilemez. Ancak sözlü olan iddia her zaman inkâr edilebilir ya da “Ben o anlamda değil de şu bağlamda söyledim,” gibi düzeltmelere uğrayabilir. Sonuçta zararı “Tercüman’a manşet olmak”tan daha fazla olur. Nitekim oldu da.

Türkiye devrimci hareketinde üye ve kadroların yaş ortalaması tarihinin hiç bir döneminde 25’i geçmedi. Sebebi nedir acaba?

Çoğu örgütün programı, politikası ve yönetim kadrolarında hiçbir değişiklik olmadığı yıllarda bile binlerce insanın örgütünden soğuyarak uzaklaşmasının “teorik”, “ideolojik”, “politik” ve “örgütsel” sebepleri nelerdi?

Bu durum sadece yönetim kadrolarının yaptığı gibi “Faşist baskılar”la, “küçük burjuvalık”la, “korkmak”la izah edilebilir mi?

Son 25 yılda çeşitli örgütlere üye ya da sempatizan olmuş onbinlerce insan bırakalım aktif üyeliği, neden uzak bir taraftar olarak bile kalamadılar?

Neden bu insanların örgütleriyle gönül bağları bile koptu?
Hepsi mi kapitalist oldu?
Hepsi mi dönem?!
Sanmıyorum.

Bu durumun sebepleri, “Tercüman’a manşet olmamak” için bir türlü yazılamayan, ancak bilinen “kişisel” durum ve olaylarda ve de insanların bu “kişisel” rahatsızlıklarını çözmelerini engelleyen örgüt içi anti-demokratizmde aranmalıdır diye düşünüyorum.

“Kişisel” denilen şeylerin önemli bir bölümü, sosyalist kültür, sosyalist ahlak, sosyalist insan ile ilgilidir. Şu ya da bu örgüte üye olan insanların büyük çoğunluğu doğal olarak romanlardaki, özellikle devrim sırası ve sonrası yazılmış Sovyet romanlarındaki ideal yönetici ve üyeyi hayal ederek ve buna inanarak bu örgütlere geldiler. Yönetici ve üye yoldaşlarına sonsuz güven duydular. Ama hayal kırıklığının büyüklüğü, insanların beklentisinin büyüklüğüyle doğru orantılı oluyor.

Hayal kırıklığını önlemenin yolu da örgüt içinde gerektiğinde “meseleyi kişiselleştirmek”, kişi olarak sosyalist bir örgüte uygun olmayanı, her yönüyle sosyalist insan olmayanı –ne kadar fedakâr, cefakâr vb olursa olsun– ayıklamaktır.

“Oğlum ben sana Paşa olamazsın demedim, adam olamazsın dedim,” demiş kendisini jandarmayla ayağına getirten oğluna yaşlı köylü. Doğru. Paşa olmak kolay, adam olmak zor.

Devrimci olmak kolay, sosyalist insan olmak zor ve bu zoru Türkiye sosyalist devrimci örgütleri başarmalı, devrimci üyelerini sosyalist insana dönüştürmeli.

Bu kitapta sosyalist kültür ve ahlaktan yoksun ve yalancı olduğu halde zamanında örgütten ayıklanmamış insanların daha sonra nerelere geldiğini ve zamanında kendisini ayıklanmamış olanlara neler yaptığını ibretle okuyacaksınız.

“Güven iyidir, ama kontrol daha iyidir.”

Turan Özcan

14 Temmuz 1998
Duisburg-Almanya

Yazarın Notu: Bu kitabın yazımı 1998 yılında tamamlandı. O zamanlar yayımlayacak bir yayınevi bulmadım. Aradan geçen yirmi yılı aşkın bir zamanda bu kitapta yazılanları doğrulayan pek çok kitap yazıldı.

Vedat Türkali'nin *Güven, Komünist, Bir Gün Tek Başına* romanları, Erden Akbulut'un derlediği ve TÜSTAV'ın yayınladığı TKP Genel Sekreteri İsmail Bilen, *Belgelerle Yaşam Öyküsü, TKP 1965 Tartışmaları Muhalefet Mektupları, TKP MK Dış Bürosu 1965 Tartışmaları, Bilal Şen, Anılar* ve Sevim Belli, *Boşuna mı Çiğnedik (Anılar)*, bunlardan bazıları. (Şubat 2021)